

Tutkinnonuudistuksen satoa

Kirjasto- ja informaatiopalvelualan koulutusohjelmassa opiskelevista ensimmäinen sai tutkintonsa valmiiksi, kun hänen pro gradu -tutkielmansa »Skenaariot kirjastojen tulevaisuuden tutkimuksessa» hyväksyttiin Tampereen yliopiston kirjastotieteen ja informaatiikan laitoksen laitosneuvostossa 19. 3. 1985. Todistuksen uuden tutkinnon suorittamisesta hän sai yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan tiedekuntaneuvoston kokouksessa 27. 3. 1985.

Irmeli Kaikkonen (s. 1960) on kotoisin Vieremältä. Ylioppilastutkinnon hän suoritti 1980 Iisalmissa ja opintonsa Tampereen yliopistossa hän aloitti samana vuonna yhtenä niistä 32 opiskelijasta, jotka ensimmäisinä tulisivat suorittamaan uuden perustutkinnon. Irmeli Kaikkonen ehti ensimmäisenä vuosiluokasta päämääräänsä ja aikaa kului tehokkaasti opiskellen 4,7 vuotta. Tutkinnonuudistusta paperilla suunnitelleiden mukaan 4,7 vuotta olisi keskimääräinen tutkinnon suorittamiseen kuluva aika. Siihen siis ensimmäisen vuosikerran nopein pääsi osoitetaan samalla, että suunnittelijoiden arvio on liian piukka. Vai onko vikaa tutkintovaatimuksissa?

Uutta tutkintojärjestelmää ei pidetä hyvänä. Tämä käy ilmi mm. niistä ennakkotiedoista, jotka Korkeakoulu- ja tiedepoliittinen tutkimussäätiö taannoin julkisti (esim. HS 16. 3. 1985, s. 23) yliopistojen tehokkaan toiminnan edellytyksiä koskevan tutkimuksen tutkinnonuudistusosuudesta. Lehtitietojen mukaan kaikilla aloilla vaaditaan voimakkaasti tutkintojen joustavuuden ja valinnan vapauden lisäämistä sekä putkimaisuuden ja kurssimaisuuden vähentämistä.

Kirjasto- ja informaatiopalvelualan koulutusohjelman ansioksi on mainittava, että siinä on vallinnut täysi vapaus sivuaineiden valinnan osalta. Niinpä Irmeli Kaikkosen aineyhdistelmään kuuluu sosiologian, kirjallisuustieteen ja kunnallistieteen aineopinnoja. Hän on itse sommitellut aineyhdistelmänsä ja se kielii selvästi siitä, että hän on jo opiskeluaikanaan suunnitellut sijoittumista yleisten kirjastojen toimialalle. Haastatelllessani häntä viimeisiä opintokirjamerkintöjä antaessani paljastui, että hän oli ylioppilaaksitulovuonna monien muiden nuorten tavoin hakenut useita opiskelijapaikkoja, mutta osallistunut vain kirjasto- ja informaatiopalvelualan koulutusohjelman pääsykokeeseen. Tämän op-

piaineen valinta oli hänellä ensimmäisellä sijalla. Tiedusteluuni valinnan motiiveista hän kertoi Vieremän kunnankirjastossa työskennelleen sisarensa kautta oivaltaneensa miten monipuolista ja laaja-alaista kirjastotyö on ja miten siihen sisältyy juuri sellaisia haasteita, joihin hän aikanaan työelämässä haluaisi tarttua.

Kirjastotieteen ja informaatiikan laitoksessa on käyty keskusteluja oppiaineen sisäisen joustavuuden ja valinnan vapauden lisäämisestä. Pohdinnoissa huomio kuitenkin on kääntynyt oppituolin ikänä mitaten nuoren oppiaineen olennaisempaan kysymykseen, nimittäin alan yhteisen perustan välttämättömiin elementteihin.

Putkimaisuuden ja kurssimaisuuden vähentämisen vaatimuksilla on sijansa myös kirjasto- ja informaatiopalvelualan koulutusohjelmassa. Kurssimaisuus ei kuitenkaan ole tutkinnonuudistuksen aikaansaannos, vaan pikemminkin kysymyksessä on kirjastotutkinnon perintö. Asia on myös jossain määrin tekninen, koska se kytkeytyy opettajakunnan rakenteeseen ja siihen sisältyvään opetusvelvollisuuksien jakaumaan.

Tieteenalat eivät ole samanlaisia, vaan kullakin on oma sisäinen logiikkansa ja omat kytkevänsä ympäröivään yhteiskuntaan. Siksi tutkintoja ei pitäisi yhdenmukaistaa yhdenmukaistamisen vuoksi, vaan niitä tulisi kehittää tieteenaloittain. Kirjastotiede ja informaatiikka on omalta osaltaan esimerkki tieteenalakohtaisesta erikoislaadusta. Käytännön kirjastosektori oli tutkinnonuudistuksesta käydystä laajasta lehdistödebatista huolimatta täysin valmistautumaton välitutkintojen poistamiseen, ilmeisesti kuitenkin muodollisista syistä eikä niinkään tutkintorakenteen ja tutkinnon sisäisen kehittämisen vuoksi. Sisäinen kehittäminen onkin jatkuva prosessi riippumatta siitä ilmaistaanko tutkinnon osat arvosanoina vai opintokokonaisuuksina.

Uuden tutkinnon suorittanut Irmeli Kaikkonen kertoi hakeutuvansa ensin kirjasto-amanuenssiksi ja kokemusta saatuaan pienen tai keskikokoisen kunnan kirjastonhoitajaksi. Tällaisessa kunnassa kirjastonhoitaja työskentelee jatkuvassa tuntumassa käyttäjäkuntaan, mitä Irmeli Kaikkonen arvostaa eniten. Kysymykseeni hänen kiinnostuksestaan lähteä tutkimus- ja kehittämistyön linjoille hän vastasi: »En yksin, mutta ryhmässä

mielellään. Antoisinta olisi varmaankin olla mukana kokeilututkimuksessa siellä ruohonjuuripäässä.»

Puhelimme myös tutkinnosta ja tutkinnon-uudistuksesta. Irmeli Kaikkonen oli sitä mieltä, että laitoksen tulisi teknisen varustuksen puolesta olla edelläkävijä. Itse tutkintoon hän ei halunnut ottaa kantaa, koska se on ainoa, minkä hän tuntee. Sen sijaan hän korosti opiskeluvuosien merkitystä ihmisen

omassa elämänkaaressa, oman kehityksen ja aikuistumisenkin tukipuiden antajana. Keskustelulla tutkinnon-uudistuksesta on ulottuvuuksia, jotka helposti unohtuvat ja jäävät taka-alalle.

Tampereella 28. 3. 1985

Marjatta Okko

KIRJASTOTIETEEN JA INFORMATIIKAN YHDISTYS

6. TUTKIJASEMINAARI

TUTKIJAN TYÖPROSESSI

Aika: 24.–25. 5. 1985

Paikka: Varalan liikuntaopisto, Tampere

PERJANTAI 24. 5. 1985

- 10.00–10.30 Saapuminen Varalaan
 10.30–11.00 Avaus, *Tuula H. Laaksovirta*
 11.00–12.30 *Seppo Raiski*: Tieteellisen työn erityisyydestä
 12.30–13.30 Lounas
 13.30–15.00 *Tuula Heiskanen*: Empiirinen tutkimus: esimerkkinä automaation tutkiminen
 15.00–15.30 Kahvi
 15.30–17.00 Rahat vai henki: vuoropuhelua tutkimuksen suuntaamisesta kirjastotieteen ja informatiikan alueella, puheenjohtajana *Tuula H. Laaksovirta*, mukana keskustelussa mm. *Jarmo Laine* (Suomen Akatemia) ja *Hellevi Yrjölä* (Tinfo)
 17.00–18.00 Päivällinen
 18.00–19.00 Rahat vai henki, keskustelu jatkuu
 19.00– Sauna

LAUANTAI 25. 5. 1985

- 8.30– 9.30 Aamiainen
 9.30–10.30 *Aatto J. Repo*: Tutkija ja informaatiopalvelu
 10.30–11.30 *Arja-Riitta Haarala*: Tutkija ja kirjasto
 11.30–12.00 Keskustelua
 12.00–12.15 Seminaarin päättäminen
 12.15–13.00 Lounas
 13.00– Kirjastotieteen ja informatiikan yhdistyksen vuosikokous

Seminaarista kiinnostuneet voivat ottaa yhteyttä Kirjastotieteen ja informatiikan yhdistyksen sihteeriin Mirja Iivosen puh. 931-156 969.